

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

Cene inseratom: Cela stran
din 2000,—, pol strani din 1000,—,
četrt strani din 500,—, 1/8 strani
din 250,—, 1/16 strani din 125,—
Mali oglas vsaka beseda din 1,—

Italija stopila v vojno na strani Nemčije

Dolgo so že pisali in napovedovali, da bo stopila Italija v vojno ob strani Nemčije, kakor hitro se bo ponudila za to ugodna prilika. Za zadnji ponedeljek zvečer je bil naznanjen govor Mussolinija, v katerem je zavzel svoje končno stališče v tej vojni.

Mussolini govori

Na balkonu palače Venezia je stopil Mussolini 10. junija točno ob 18. uri. Burno pozdravljen od ljudskih množic in posebno od mladine je začel Mussolini svoj govor z besedami:

»Ura, določena po usodi, bije sedaj pod nebom naše domovine! To je ura neodložljivih odločitev. Vojna napoved je že bila izročena veleposlanikom Anglije in Francije. Mi gremo v vojno proti narodoma na zahodu, ki sta zmerom ovirala naš korak in često grozila obstoju vsega italijanskega naroda. Dogodke najnovjše zgodovine pa bi lahko posneli v teh besedah: polovičarske obljube, stalne grožnje, izsiljevanje in nazadnje kot krona vsega tega nesramno obleganje od strani Zveze narodov in 52 držav. Sedaj zgrabimo za orožje, da branimo, kar smo si priborili, sedaj bomo pa uredili še zadevo naših meja na morju. Mi hočemo prelomiti vse verige, ki nas tlačijo. Te verige nas zapirajo v zaprto morje, če nima svobodnega dostopa na Ocean. Ta borba pa ni drugega kot samo del razvoja naše revolucije. To bo borba med revnimi in bogatimi narodi, ki imajo in ljubosumno tišče pri sebi vsa bogastva in vse zlato. To je borba med mladimi in rodovitnimi narodi in narodi, ki propadajo. Sedaj, ko smo se vdali svoji usodi in ko so porušeni mostovi za nami, izjavljam slovesno, da Italija ne misli drugih narodov potegniti v vojno, ki so z Italijo sosedni na morju ali pa na suhem. Švica, Jugoslavija, Turčija, Egipt in Grčija naj vzamejo na znanje te moje besede. Na predvečer tega silnega dogodka pa se spomnimo našega kralja in cesarja. Vljudno pozdravimo tudi voditelja Nemčije, ki je naša zaveznica. Fašistična in proletarska Italija je sedaj zopet tako čvrsta in močna, kakor ni bila nikdar. Naše povelje je sedaj samo eno, in to povelje se že širi od Alp do voda Indijskega oceana: Zmagati! In mi bomo zmagali! Tedaj bomo pa Italiji in Evropi dali končno dolgo dobo miru s pravico.«

Mussolini je nato vprašal: »Ali boste zgrabili za orožje?« Vsi so vzkliknili: »Da!« »Ali boste pokazali ves svoj pogum in vso svojo odločnost?« — »Da!«

Množica je nato še dolgo vzklikala zadnje besede in pozdravljala Mussolinija. Enake manifestacije so se zvečer ponovile pred kraljevo palačo.

Kratka vojna napoved Italije

Italijanski zunanji minister general Ciano je 10. junija ob 16.30 sprejel najprej francoskega in koj za njim še angleškega veleposlanika in jima je izročil zelo kratko vojno napoved, ki se glasi:

»Nj. Vel. kralj in cesar Italije se smatra v vojnem stanju s Francijo od 11. junija.«
Prav tako se glasi tudi vojna napoved Angliji.

Predsednik francoske vlade ob vojni napovedi Italije

Po vojni napovedi Italije je govoril po radiju predsednik francoske vlade Reynaud ter izjavil:

»Sedaj traja že šesti dan največja bitka v svetovni zgodovini. Naša vojska sijajno manevrira in ni opustila niti pedu zemlje, ne da bi prizadejala silne škode sovražniku. V tem

trenutku, ko se je pogumna Francija tako sijajno borila proti nemški nadoblasti za svojo neodvisnost in za neodvisnost vsega sveta, je Mussolini sklenil kreniti proti nam v vojno. Visoke osebnosti, kakor Roosevelt in papež, so se trudile, da bi preprečile, da se vojna razširi. Vse je bilo zaman. Zakaj pa je Mussolini sklenil prelivati toliko krvi? To je danes ob 16.30 vprašal naš veleposlanik Andre Francois Poncet grofa Ciana, ko je prejel vojno napoved. Grof Ciano mu je odgovoril: Mussolini odločuje edini o vsem in vse svoje načrte je sestavil s Hitlerjem. — Sovražnosti se začno opolnoči. Francija vstopa v to vojno z mirno vestjo. Francija ne more umreti!«

Vojna na zapadu

Po zaključitvi prvega dela zapadnih bojev nov nemški naval

Zaključek prvega dela bojev na zapadu

V torek, 4. junija, so nemške čete po kratkem pouličnem boju z ostanki francoskih čet, ki so krile zavezniški umik preko morja, končno zasedle pristanišče Dunkerque ob Rokavskem prelivu. Francoska in angleška mornarica sta odpluli izpred luke. V Dunkerqueu so imeli zavezniški svojo zadnjo luko in svoje zadnje oporišče ob kanalski obali severno od izliva reke Somme, kjer so Nemci najprej prodrli do francoskega morja. Z vkrcanjem zavezniške vojske in z zavzetjem pristanišča Dunkerque po Nemcih je bil zaključen prvi in uvodni potek srditih bojev na zapadu.

Sprožitev nove nemške ofenzive

Drugi del odločilnih bojev je pričel v sredo, 5. junija, ob štirih zjutraj, ko so sprožili Nemci velik napad na 200 km dolgem odseku od ustja Somme do Montmedya na skrajnem zahodnem koncu Maginotove obrambne črte ali na tako zvanem Weygandovem pasu.

Ugibanja o moči obeh taborov

Angleški vojaški strokovnjaki trdijo, da so se spustili Nemci v nov napad z 90—100 divi-

zijami. Nemci razpolagajo nadalje z 2000 letali, z 2250 tanki in s 15.000 prevoznimi bojnimi avtomobili. Pri ofenzivi sodelujejo vse one nemške čete, ki so zasedle Nizozemsko ter severno Belgijo, kakor tudi novi oddelki, ki so bili šele poslednje dni pritegnjeni iz notranjosti na fronto.

Na drugi strani vodi obrambo francoski general Weygand, ki razpolaga komaj s tridesetimi francoskimi divizijami, pa tudi z nekaj oddelki angleške vojske, ki je bila že od vsega početka zbrana zapadno od Maginotove črte. Tudi del nove angleške pomožne vojske je bil že poslan v Francijo in je zavzel položaje na bojišču od Longvyja do švicarske meje. Londonski listi poročajo, da so bili na novo angleško fronto poslani najboljši in najbolj opremljeni angleški vojaki. Drugi del angleške vojske je v rezervi, odkoder bo poslan kot okrepitev na mesta, kjer bo najbolj potreben. Ta del vojske je izvežban za nagle in nepričakovane napade.

Na strani zaveznikov se bojuje tudi 45.000 Belgijcev.

Francoski obrambni pas, katerega so napadli Nemci

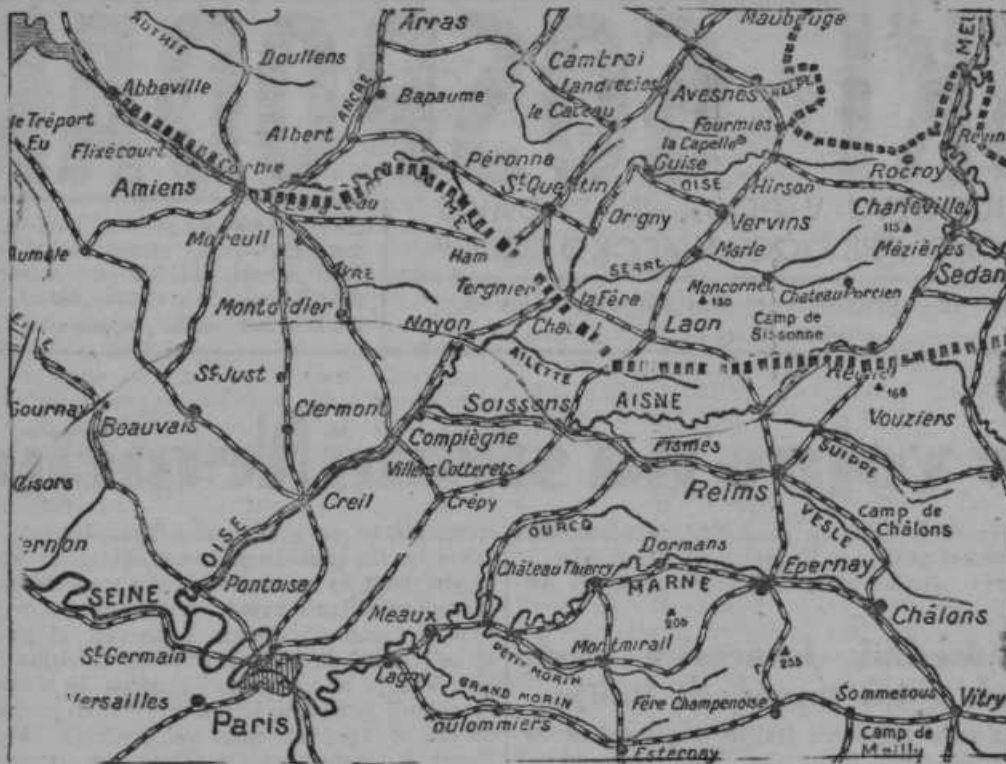
Zavezniški vrhovni poveljnik general Weygand je 15 dnevne boje Nemcev z zavezniki v Belgiji dobro izkoristil. Z modernimi tehničnimi sredstvi je organiziral širok obrambni pas ob rekah Somme in Aisne. Pri Weygandovih utrdbah ne gre za kako obrambno črto, ampak za pas, kateri onemogoča sovražne prodore posameznih motoriziranih kolon, kakor je to bilo mogoče še nedavno na severni fronti.

Vsak tak prodor bo odslej izpostavljen na več desetih kilometrov bočnemu ognju z obeh strani, pri katerem so se že sedaj izkazali francoski poljski topovi 75 mm. Razen tega bodo take osamljene kolone odslej izpostav-

ljene osredotočenemu napadu francoskih bojnih letal.

General Weygand se bo sigurno potrudil, da z vsemi silami zadrži nasprotnika na tem pasu, posebno pa, da ne dopusti prodora na najvažnejših mestih, pri Soissonu in Reimsu, kjer so francoske čete tudi v svetovni vojni vzdržale, kljub temu, da je bila sredi fronte zrušena stara, krasna škofovska cerkev v Reimsu.

Soissons in Reims sta dva stebra med rekama Oise in Aisne, kjer so se tudi v svetovni vojni razbijali siloviti navali. Obrambni pas ob Sommi ni tolikšna zapreka — reka je široka 20—40 m — z mnogo večjim koritom

na obeh straneh naglo tekoče vode. Reka je precej globoka, francoske postojanke, posebno strojniške in topniške, pa imajo tu zelo dober pregled. Tu se bo težko prebiti na jug, dokler se ne prisili k moški protitankovski in drugo topništvo, ki je znano s svojimi sigurnimi zadetki.

Obrambni pas ob Sommi bo branilo največ topništvo vseh vrst orožij, proti pehoti, letalom in tankom. Toda prav tu bo nasprotnik tudi postavil svoje najtežje topništvo, da s pomočjo letal in tankov istočasno izsili prodor preko reke. Prišlo bo najbrž do topovskega ognja, kakršnega še ni bilo ne v svetovni, ne v sedanji vojni.

Vzhodno od tod bodo imele veliko besedo pri pehotnih spopadih letalske sile. Tako nemška kakor angleška poročila javljajo, da so oboji pripravili na odseku od Peronne do Rethela več tisoč najboljših letal in močne edince tankov. Tu prehaja tedaj prava frontna črta v boje, ki bodo po svojih položajih spominjali na strašne bitke v svetovni vojni pred in po ofenzivi ob Marni leta 1914.

Sporedno z boji na levem krilu francoske fronte se bodo prej ali slej počivale postojanke v Maginotovi črti. Tu bo morda le strašilni značaj topniškega ognja ali sporednih napadov skušal vezati čim več nasprotnikovih sil nase.

Nov način francoske obrambe napram tankom

V bojih z nemškimi motoriziranimi oddelki v Belgiji si je osvojilo vrhovno vodstvo zavezniških čet nov in uspešen način obrambe napram tankom.

Ker se Nemci poslužujejo tudi v novi ofenzivi na francoskih tleh glavnega probojnega sredstva oklopnih vozov, jih pustijo zavezniške čete, da zdrviyo z neugnano silo in brzino mimo njih v neposredno zaledje fronte. Nov francoski način protitankovske obrambe dopusti posamezne prodore, dokler sovražnim tankom ne poide gorivo. Nato jih napadejo iz zasede protitankovski in poljski topovi. Končno delo opravijo letala, ki s svojimi topiči v strmoglavnem poletu zaznamujejo velike uspehe. Veliko število takih kolon je že bilo uničenih. Po francoskem poročilu od 8. junija je uspel eni nemški oklopni diviziji prodor med francosko vojsko do okolice Forges les Eaux ob reki Bresli. Za oklopnimi vozovi ni mogla pehota. Francozi so skupino tankov obkolili in so jo začeli srdito napadati

od vseh strani. V kratkem času so bili ti nemški oddelki povsem osamljeni in izpostavljeni uničenju. Ta način obrambe omogoča širokost obrambnega pasu.

Nemško mnenje o Weygandovem obrambnem pasu

Nemška poročila pravijo, da se Weygandov obrambni pas ob rekah Somma in Aisna, kjer bi naj bil zadržan nemški naval, ni obnesel. Nemško poveljstvo je bilo prepričano, da bodo Francozi organizirali daleč za zadnjimi postojankami odpor proti nemškemu oklopnim oddelkom in jih uničili. Izredno živ in hraber odpor posameznih francoskih polkov ni nič pomagal. Francoske divizije, ki so imele nalogo, da branijo ta obrambni pas, so razbite. Tudi rezervne čete, katere so vrgli Francozi v boj, so se morale umakniti. Weygandovo mnenje, da bodo napadli Nemci na nepretrgani črti fronte, kakor je to bilo v svetovni vojni, se je izkazalo zmotno. Weygand mora priznati nemške uspehe na spodnjem delu reke Seine. Njegov načrt ni uspel, novega pa težko sestavi, ko se javljajo nemški napadi tudi na drugih delih fronte.

Kaj pravi francosko vrhovno poveljstvo o nemškem odločilnem napadalnem načrtu?

Zgoraj navedeno nemško poročilo o zlomu odpornosti Weygandovega obrambnega pasu popravlja francosko vrhovno poveljstvo s trditvijo, da se tudi nemški odločilni napadalni načrt ni uresničil. Ogromni napor nemških armad, ki štejejo 1.800.000 mož, niso dovedli do zloma francoskega orožja, nasprotno, na mnogih točkah je bil njihov napad popolnoma blokiran (zaprt) in onesposobljen na najbolj učinkovit način. Posebno uspešni so bili Francozi v Champagne, kjer so preprečili nakane 40 sovražnih divizij, ki so hotele naglo predreti proti Parizu. Edini uspeh ogromnih nemških naporov je, da so utrdili dva mostobrana na plitvih krajih reke Aisne. Položaj teh dveh mostnih križišč je pa za Nemce še vedno nevaren, ker prehajajo francoske čete neprestano v protinapade. Na tem delu bojišča je prišlo tudi do novega načina bojevanja. Nemci so namreč spustili padalce, prve na francoskih tleh. Ti pa niso uspeli, ker niso naleteli na krajevne sodelavce kakor na Norveškem in Holandskem. Padalci so bili

obkoljeni severno od Vouziersa. V srednjem teku Aisne pri Chateau Parcien je nastala mrtva cona (pas) 35 km dolžine, kjer edino so mogli Nemci z motoriziranimi oddelki dalje. Sovražnim lahkim motoriziranim oddelkom in pehoti pa ni uspelo, vzpostaviti zveze s prednjimi tanki, kar je preprečil naš navzkrižni topniški ogenj. Preprečen je bil tudi sovražni prodor v dolini Andele tja do predmestja Rouena ter po dolini Epte do Gisorsa, kjer gre le za prodore posameznih tankov, brez vsakršne zveze z močnejšim zaledjem. Je to napad neke vrste konjenice, ki ji je uspelo prodreti globoko od glavnine. Njih cilj je le, zanesti zmedo v nasprotnikove vrste. Tak način bojev uporabljajo Nemci na bojiščih ob spodnji Seini. Prodor do predmestij Rouena, ki je oddaljen 63 km od Pariza, je tedaj le postranskega pomena.

Medtem, ko je vzplamtela bitka na vsej bojni črti od morja do Montmedija, se je sprožil 10. junija zjutraj doslej najstrašnejši topniški ogenj na vsej Maginotovi črti do Švice.

Kaj pravijo Rusi o položaju?

Naše čitatelje bo gotovo zanimalo, kako presojuje v sovjetski Rusiji položaj na zapadnem bojišču in kako se v Zedinjenih državah Severne Amerike krepi volja za pomoč zaveznikom.

Rusi o dogodkih na bojišču

Sovjetska sodba o poteku vojnih dogodkov na zapadu od 10. junija se glasi: Velika bitka za Francijo se je pričela z velikansko topniško pripravo in silnimi zračnimi napadi. Bitka divja kar naprej z nezmanjšano silo. Po obsegu je sploh največja bitka v zgodovini. Vendar se nemškemu napadu doslej še ni posrečilo izsiliti odločitev. Ne glede na to pa je položaj francoskih sil skrajno težak, čeprav so te sile prvovrstno opremljene. Odločitev bi zamogla pasti šele prihodnje dni. Splošno pričakovanje je, da se bo Weygandu posrečil nov »čudež na Marni«. (Gre za bitko v svetovni vojni leta 1914., v kateri so zmagali Francozi nad Nemci tik pred Parizom in je bil ta poraz odločujoč za celotni potek svetovne vojne.) Vzporedno s to novo ofenzivo trajajo medsebojni zračni napadi nepretrgano. Nemci bombardirajo zlasti letališča v Angliji ter pristanišča v Angliji in severni Franciji, zavezniško letalstvo pa bombardira zlasti bencinske zaloge in dovoz bencina ter čet, v notranjosti Nemčije.

Amerika se vedno bolj bliža vstopu v vojno

Ukrepi, ki se izdajajo v Zedinjenih državah, dokazujejo, da je zajelo Ameriko veliko gibanje, katerega končni cilj je odkrita postavitev na stran zaveznikov. Vsi znaki kažejo, da se Zedinjene države z naglimi koraki bližajo vstopu v vojno. Do temelja je spremenjeno delo v industriji, posebno v vojni, v kateri bodo delali odslej v treh osemurnih izmenah neprekinjeno noč in dan. Tovarne letala, ki so izdelovale letala za Zedinjene države, so že dobile dovoljenje, da jih smejo izročiti zaveznikom. Trenutno je pripravljenih 1500 letal, ki bodo s pospešeno naglico poslana v Evropo. Izdajati so se pričeli tudi že ukrepi proti peti koloni. Vsi Nemci bodo pod policijskim nadzorstvom, ako bo potrebno bodo tudi internirani. V Washingtonu so že vse nemške družine pod policijskim nadzorstvom. Dalje se pojavljajo prvi znaki demonstracij in izvršenih je bilo nekaj osebnih napadov na Nemce.

Na drugi strani pa kažejo Zedinjene države tudi naraščajočo voljo, ne le pomagati zaveznikom z bistvenimi dobavami vojnega materiala, ampak tudi razširiti organizacijo obrambe vse zahodne poloble na Srednjo in Južno Ameriko. Zlasti pridejo tu v poštev države: Mexico, Venezuela, Panama, Ecuador, Costarica in Brazilija.